

GROTE MEREN TE TROEBEL

Stagnerend natuurbeleid bedreigt ook water

Doordat met name de ontwikkeling van de Ecologische Hoofdstructuur stagneert, komt de natuur in Nederland in de problemen. De klimaatverandering vergroot die problemen. Daarom is het van groot belang dat de ontwikkeling van de Ecologische Hoofdstructuur in ieder geval op schema blijft. Dit stelt het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) in de Natuurbalans, die half september uitkwam. Uit de stand van zaken blijkt verder onder meer dat bijna alle grote zoetwatermeren troebel zijn, waardoor de soortensamenstelling in het water verandert.

De troebelheid in de grote meren wordt veroorzaakt door de hoge voedselrijkdom en, in bijvoorbeeld het Markermeer, het hoge slibgehalte. Door de troebelheid gaat het aantal plantensoorten achteruit, waardoor de visstand ook verandert. Met de rivieren gaat het wel beter. De afname van het aantal soorten vissen is gestopt; sommige soorten nemen in aantal zelfs weer toe. Het aantal exotische ongewervelden is het afgelopen decennium explosief gestegen. Deze exoten verdringen de oorspronkelijke soorten, ook een reden waardoor het waterleven (op de rivieroever) sterk wijzigt.

Vooraf in de Maas, de Rijn-takken en het

mondingsgebied van deze rivieren vormen giftige stoffen een bedreiging voor visetende dieren. De gifstoffen hopen zich op in de vis en worden doorgegeven naar de top in de voedselketen. In het Rijnstroomgebied neemt de giftigheid af; in de Maas en de randmeren neemt de giftigheid toe.

De kwaliteit van de natuur van kleine, regionale wateren haalt momenteel minder dan de helft van de kwaliteit die ze in 1950 hadden. De belangrijkste oorzaak hiervan is de intensivering van de landbouw. Het is het bekende verhaal: veel beken zijn rechtgetrokken, dammen en stuwen gebouwd en de oevers van sloten en plassen veel steiler

In zo'n 50 gebieden (met een oppervlakte van 12.500 hectare) wordt waterberging gekoppeld aan natuurontwikkeling of -behoud. In nog eens 50 gebieden (met een oppervlakte van 8.500 hectare) zal dit binnen enkele jaren gaan gebeuren. Bij de uitwerking van de deelstroomgebiedsvisies als belangrijke pijler van het Nationaal Bestuursakkoord Water zullen nog meer gebieden worden aangewezen voor deze combinatie van functies. Steeds minder vaak valt de keuze op bestaande natuurgebieden om water te bergen. Steeds vaker kiest men ervoor om water op voormalige landbouwgronden te bergen, waar dan vervolgens de natuur zich 'vrij' mag ontwikkelen.

gemaakt. De afgelopen tien jaar is de natuurkwaliteit van de kleine wateren niet aantoonbaar verbeterd.

Het RIVM ziet mogelijkheden én risico's in 'Ruimte voor water'. Mogelijkheden voor nieuwe natuur ontstaan door bij de herinrichting van gebieden bewust te kiezen voor het creëren van meer natuur. Anderszijds bestaan ook plekken waar bestaande natuur moet wijken voor meer veiligheid. Ook kan bestaande natuur te kwetsbaar zijn om water te bergen of te conserveren. Het Biltse onderzoeksinstituut ziet in de toekomst conflicten ontstaan tussen beschermde natuurwaarden en ingrepen om de rivierbedding te verruimen. Grote delen van de uiterwaarden zijn bijvoorbeeld aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Natuurontwikkeling botst daar met de Vogelrichtlijn.

Tegelijkertijd met de Natuurbalans bracht de Raad voor het Landelijk Gebied een advies uit aan het kabinet. De Raad legt daarin ook de nadruk op het belang van de Ecologische Hoofdstructuur en concludeert evenals het RIVM dat de ontwikkeling hiervan van groot belang is, niet alleen voor de natuur, maar ook voor de economie. De grote, aaneengesloten natuurgebieden zijn nodig om de klimaatverandering op te vangen, zodat planten- en diersoorten de tijd krijgen zich aan te passen aan deze verandering. De ontwikkeling stagneert volgens de Raad vooral door de ingewikkelde regelgeving. Ook is de financiering door de rijksoverheid nog niet toereikend.

